

ВИРОБНИЧИЙ ЧИННИК ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

В.О. Стахурський

Національний університет харчових технологій

Як відомо, підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Зниження витрат на виробництво продукції та її збут навіть при незмінній ціні на продукцію, неминуче призводить до збільшення прибутку. Можна зекономити, наприклад, на таких елементах витрат як "Матеріальні затрати", раціонально використовуючи сировину, матеріали, паливо тощо, на елементах "Витрати на оплату праці" та "Відрахування на соціальні заходи", вивільнивши певну кількість працюючих. Але в даному випадку йдеться про економію витрат, що пов'язана з виробничим чинником – зміною обсягів реалізації продукції і економії за рахунок цього на загальновиробничих витратах, які можуть бути змінними або постійними, тобто економію на умовно-постійних витратах. В теоретичному плані формуванню та управлінню витратами виробництва присвячені праці багатьох авторів, втім практичний аспект застосування цих підходів, зокрема визначення впливу виробничого чинника на економію витрат, а, відповідно, на збільшення прибутку, вимагає глибшого дослідження.

Згідно аналізу останніх досліджень та публікацій [2, 3] з питань формування та управління витратами виробництва однозначно вірно трактуються основні підходи до виявлення резервів зниження собівартості продукції, у тому числі впливу виробничого чинника на економію витрат. Однак ці підходи носять, як правило, теоретичний характер і не спрямовані на практичне застосування.

Вплив виробничого чинника на економію витрат, що безпосередньо пов'язане зі збільшенням прибутковості, буде тим більший, чим більша частка умовно-постійних витрат в собівартості одиниці продукції і чим більше зростають обсяги її реалізації. Наприклад, для харчових видів діяльності частка умовно-постійних витрат в собівартості продукції складає в середньому 7-15%. Тут мають місце значні матеріальні витрати у складі витрат на виробництво та збут одиниці харчової продукції. Тому вплив виробничого чинника на прибуток підприємця в порівнянні іншими видами діяльності відносно невеликий. У торговельних підприємств, наприклад, ця частка в деяких випадках може досягати 90%. Скільки б таке підприємство не продавало товарів – на мільйон гривень за добу чи на 10 мільйонів гривень за той же період, витрати на опалення торговельного приміщення, освітлення, охорону, основну оплату праці продавців, апарату управління підприємством тощо залишаться майже незмінними. Тому збільшення оборотів у таких підприємств дає змогу їм значно зекономити на постійній частині витрат і потенційно знижувати ціни задля збільшення обсягів продажів.

Зниження витрат на виробництво і збут продукції – це шлях до підвищення прибутковості. Однією зі складових цього підвищення є врахування виробничого чинника – економії, що пов'язана з умовно-постійними витратами. Підприємству вигідно збільшувати обсяги реалізації не тільки тому, що це приносить більший прибуток, але й тому, що при цьому за рахунок певної частки постійних витрат в собівартості продукції відбувається додаткова її економія, яка може перекривати збільшення витрат на сировину, матеріали, паливо тощо. І вплив цього чинника буде збільшуватись пропорційно збільшенню частки умовно-постійних витрат в собівартості продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" : Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999р. № 318 / Дебет Кредит, січень 2000, № 5, с. 82-87 з урахуванням змін до деяких положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.05. 2003 р. № 363. (Бухгалтерія, червень 2003 , № 24, с. 78-81), з наступними змінами і доповненнями.
2. Цимбалюк Л.Г. Управління витратами на підприємствах харчової промисловості / Л.Г. Цимбалюк, Н.П. Скригун. – К.: Видавничий дім "Корпорація, 2006. – 156 с.
3. Цимбалюк Л.Г. Формування та управління витратами виробництва / Л.Г. Цимбалюк, Н.П. Скригун, Л.І. Антошкіна – Донецьк: Юго-Восток, 2009. – 240 с.